

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Διαδικτυακή Πολιτική Συμμετοχή και Προσωπικότητα

Μαρία Κοτσιφάκου, Αναστάσης Μουντάκης,
Αντώνης Πανιεράκης, Γιάννης Τσιγάρος

Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ
ΨΧ116: Πολιτική Ψυχολογία
Χειμερινό Εξάμηνο 2024-2025

Στοιχεία επικοινωνίας: stasismountak@gmail.com

Μια πρώτη ιδέα..

- https://www.youtube.com/watch?v=Z91KIN3hWK8&list=PL6UZ7mJ Ck4hIOuk7HIMEmghvbB5Ab_s1Y&index=14
- **Λέξεις-κλειδιά:** Ψηφιακή Πολιτειότητα, Διαδικτυακή Πολιτική Συμμετοχή, Προσωπικότητα, Κοινωνικά Δίκτυα

Πολιτική Συμμετοχή

Ας ορίσουμε τις έννοιες...

- **Ενεργή πολιτειότητα:** η συμμετοχή των ενεργών πολιτών στη ζωή της κοινότητας για τη βελτίωση των συνθηκών και τη διαμόρφωση του μέλλοντός της. (Adler & Goggin, 2005)
- **Πολιτική συμμετοχή:** δράσεις των πολιτών με στόχο την επιρροή της πολιτικής σκηνής, είτε άμεσα, είτε μέσω της εκλογής ατόμων που εφαρμόζουν την πολιτική. (Uhlener, 2015)

Ας ορίσουμε τις έννοιες...

Ψηφιακή Πολιτειότητα:

Η δυνατότητα κανείς να συμμετέχει ενεργά, συνεχώς και υπεύθυνα σε διαδικτυακές και μη κοινότητες, μέσω της επαρκούς και θετικής αλληλεπίδρασης του με τις ψηφιακές τεχνολογίες.

(Council of Europe, 2014)

Προαπαιτούμενα του ψηφιακού πολίτη:

- **Συγκεκριμένες δεξιότητες** (συμπεριλαμβανομένης της εγγραμματοσύνης στα μέσα, της συνεργασίας και της ψηφιακής ηθικής).
- **Πρόσβαση** (συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην τεχνολογία και της πρόσβασης σε διαδικτυακούς χώρους χωρίς αποκλεισμούς).

(Oxford Bibliographies, 2020)

Από την παραδοσιακή/προ-internet...

- Εκλογική Συμπεριφορά (π.χ. εκλέγειν και εκλέγεσθαι, εκστρατείες, δωρεές)
- Ακτιβισμός (π.χ. διαδηλώσεις, απεργίες, μποϊκοτάζ)
- Συμμετοχή στα κοινά (π.χ. εθελοντισμός, κοινοτική εργασία, ένταξη σε συλλόγους/πολιτικές ομάδες)

? Φθίνει όμως η πολιτική συμμετοχή;

...στη διαδικτυακή

- Ψηφιακός κόσμος: ένα σύγχρονο πλαίσιο πολιτικής συμμετοχής.
- Αυξημένη συμμετοχή σε πλατφόρμες έκφρασης και ενημέρωσης.
- Εδραίωση της σημασίας του διαδικτύου στην δόμηση ψηφιακών κοινοτήτων και στον κοινωνικό ακτιβισμό.
- Ρευστότητα και καινοτομία του διαδικτύου: ελκυστική για τους νέους.

(Quintelier & Theocharis, 2012· Roberts et al., 2023)

Πέντε Παράγοντες της Προσωπικότητας

Δεκτικότητα σε νέες εμπειρίες

- Ο βαθμός στον οποίο οι γνωστικές διεργασίες ενός ατόμου χαρακτηρίζονται από ανοχή στην ποικιλομορφία και την διαφορετικότητα. (Roberts et al., 2023)

- «...το εύρος, το βάθος, την αυθεντικότητα και την πολυπλοκότητα της νοητικής και βιωματικής εμπειρίας ενός ατόμου». (John & Srivastava, 1999, p. 121)

- Παρόμοια μοτίβα πολιτικής συμπεριφοράς, τόσο παραδοσιακά όσο και διαδικτυακά. (Russo & Amnå, 2016)

Δεκτικότητα σε νέες εμπειρίες

- Θετική συσχέτιση ανάμεσα στη δεκτικότητα και τη διαδικτυακή πολιτική συμμετοχή. (Russo & Amnå, 2016)
- Θετική συσχέτιση με ψυχαγωγική και ενημερωτική χρήση διαδικτύου.
- Επαφή με διαφορετικές ιδέες και νέους τρόπους επιρροής της πολιτικής σκηνής. (Quintelier & Theocharis, 2012)

Εξωστρέφεια

- Μία ενεργητική προσέγγιση προς τον κοινωνικό και υλικό κόσμο. Περιλαμβάνει χαρακτηριστικά όπως η κοινωνικότητα, ενεργητικότητα, διεκδικητικότητα και θετικό συναίσθημα. (John & Srivastava, 1999)
- Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ): ευκαιρία για εκτεταμένη αλληλεπίδραση, ανταλλαγή απόψεων και πολιτικών ιδεών και αυξημένης επωνυμίας.

- Υψηλή διαφάνεια {
 - Εσωστρέφεια
 - + Εξωστρέφεια

(Quintelier & Theocharis, 2012 · Russo & Amnå, 2016)

Εξωστρέφεια

- Η επίδραση των ΜΚΔ στην ετερογένεια των δικτύων συζήτησης και την ενεργή πολιτειότητα είναι σημαντικότερη για άτομα πιο εσωστρεφή και λιγότερο ανοιχτά στην εμπειρία.
- Εσωστρέφεια ➡ συναναστροφή με ετερογενή άτομα ως προς την πολιτική συμμετοχή και χρήση στο διαδίκτυο (\neq εξωστρεφή άτομα).

Ευσυνειδησία

«Κοινωνικά καθορισμένος έλεγχος παρορμήσεων που διευκολύνει στοχοκατευθυνόμενες συμπεριφορές, όπως τη σκέψη πριν τη δράση, την αναβολή της ικανοποίησης, τη συμμόρφωση με νόρμες και κανόνες, τον σχεδιασμό, την οργάνωση και ιεράρχηση καθηκόντων» (John & Srivastava, 1999, p. 121)

- Πολιτική συμμετοχή κυρίως ως «πολιτειακό καθήκον».
- Περιορισμένη διαδικτυακή πολιτική συμμετοχή.
- Αποφυγή χρήσης διαδικτύου λόγω απόσπασης από καθημερινά καθήκοντα.
- Ο κυβερνοχώρος είναι πολύ αδόμητος και απρόβλεπτος για άτομα με υψηλή ευσυνειδησία. (Quintelier & Theocharis, 2012· Russo & Amnå, 2016)

Προσήνεια

- Τάση για κοινωνική επιθυμητότητα, συνεργατικότητα και αποφυγή της διαμάχης. (Roberts et al., 2023)
- Αποφυγή πολιτικής τοποθέτησης σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης λόγω πιθανής αντιπαράθεσης και σύγκρουσης.
- Προτίμηση για ανώνυμες μορφές διαδικτυακής πολιτικής συμμετοχής. (Quintelier & Theocharis, 2012 · Russo & Amnå, 2016)

Νευρωτισμός/Συναισθηματική Σταθερότητα

- Τάση για αρνητικό συναίσθημα, όπως το να νιώθει κανείς αγχωμένος, νευρικός, λυπημένος και σε ένταση. (John et al., 2008)
- Πιο ασταθή ευρήματα όσον αφορά στον νευρωτισμό.
- Πιθανώς λιγότερο στρες σε ανώνυμες διαδικτυακές μορφές πολιτικής συμμετοχής.
- Οι διαμάχες του πολιτικού χώρου ίσως βιώνονται ως πολύ έντονες, αποτρέποντας τους από το να συμμετέχουν. (Quintelier & Theocharis, 2012· Russo & Amna, 2016)

Υπόθεση της Διαμεσολάβησης

Υπόθεση της διαμεσολάβησης

- Έμμεση επίδραση της προσωπικότητας στη διαδικτυακή πολιτική συμμετοχή.
- Σύνθετες επιδράσεις μέσω πλήθους μεταβλητών. (Mondak et al., 2010 · Jordan et al., 2015)

Παραδείγματα Διαμεσολαβητικών Μεταβλητών:

Ενδιαφέρον
για Πολιτική

Γενική Χρήση
Διαδικτύου

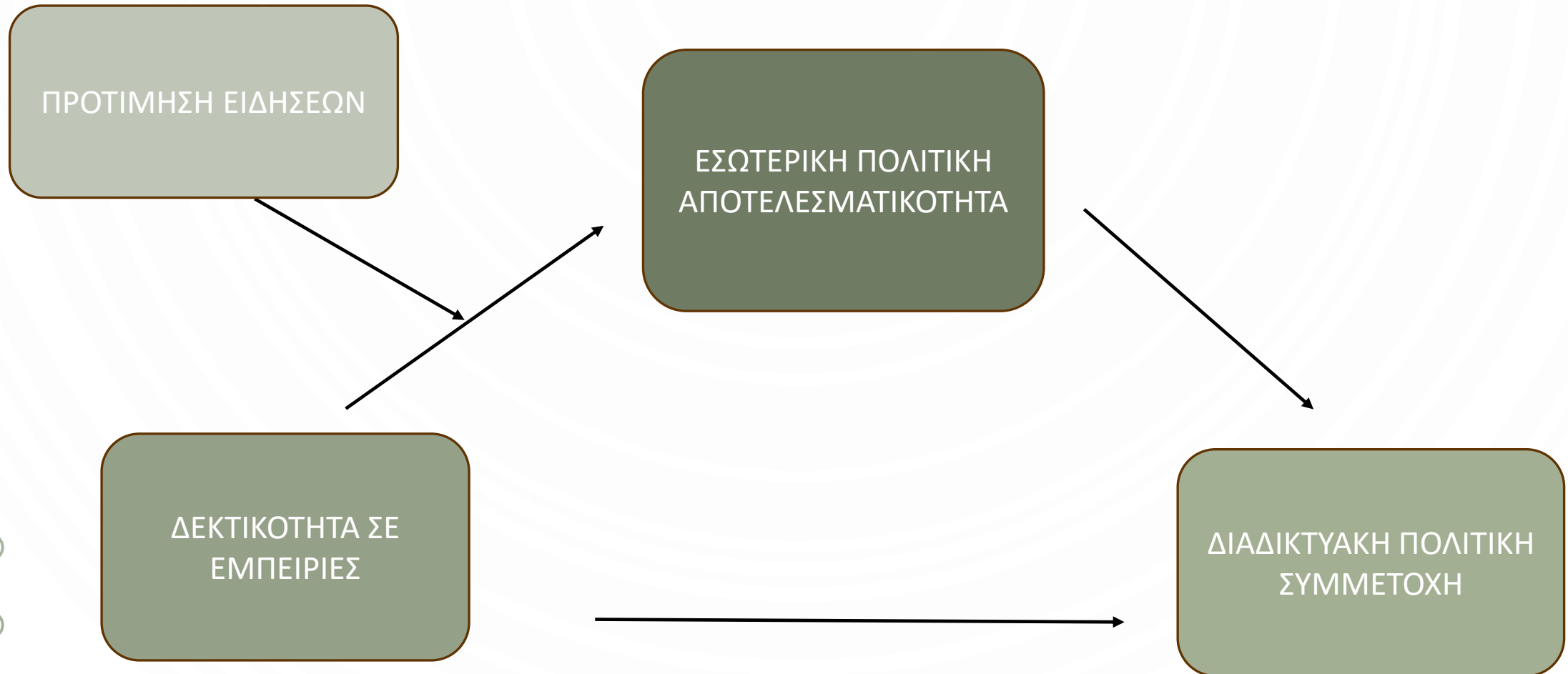
Αναζήτηση
Πληροφοριών
μέσω
διαδικτύου

Πολιτική
Αποτελεσματικότητα

Χρήση
Διαδικτύου ως
Μέσο
Επικοινωνίας

(Russo & Amnå, 2016)

Υπόθεση της διαμεσολάβησης

(Jordan et al., 2015)

Υπόθεση της διαμεσολάβησης

(Jordan et al., 2015)

Συζήτηση

Συζήτηση

Διαφοροποιούνται οι τρόποι διαδικτυακής πολιτικής συμμετοχής που επιλέγει το άτομο με βάση την προσωπικότητα;

- Σημαντικές διαφορές ανάλογα με την προσωπικότητα των ατόμων.
- Αύξηση (δεκτικότητα σε νέες εμπειρίες) αλλά και περιορισμός (προσήνεια) της διαδικτυακής πολιτικής συμμετοχής.

Συζήτηση

Υπάρχει διαφοροποίηση συμπεριφορών για άτομα με ίδια στοιχεία προσωπικότητας στον διαδικτυακό σε σχέση με το φυσικό χώρο;

- Η δυναμική του διαδικτυακού και του φυσικού χώρου διαφοροποιεί τη μορφή και την ένταση της πολιτικής έκφρασης και συμμετοχής.
- Άτομα με παρόμοια χαρακτηριστικά μπορεί να δρουν περισσότερο με βάση τη συναισθηματική ώθηση και την ενίσχυση της ομάδας στο διαδίκτυο, ενώ στον φυσικό χώρο μπορεί να είναι πιο συγκρατημένα λόγω κοινωνικών περιορισμών.

Συζήτηση

Υπάρχει αύξηση της πολιτικής συμμετοχής στο διαδίκτυο λόγω πιο εξατομικευμένων ευκαιριών με βάση τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας του χρήστη;

- Οι αλγόριθμοι των εφαρμογών εξειδικεύουν το περιεχόμενο το οποίο προβάλλεται ανάλογα με το ψυχολογικό προφίλ του χρήστη, το οποίο μπορεί να ενθαρρύνει την πολιτική συμμετοχή.
- Κίνδυνος πολιτικής «φούσκας»: το άτομο εκτίθεται μόνο σε απόψεις σύμφωνες με τις δικές του, αγνοώντας τις άλλες οπτικές.

Συζήτηση

Υπάρχει προώθηση της γνώμης μειονοτικών ομάδων;

- Προβάλλονται όλες οι απόψεις. Η ανωνυμία του ίντερνετ και η διαδικτυακή ασφάλεια εξασφαλίζουν έναν χώρο όπου άτομα μειονοτικών ομάδων μπορούν να εκφραστούν και να τοποθετηθούν πολιτικά.

Η πολιτική συμμετοχή δεν φθίνει, απλά αλλάζει μορφή μέσω του διαδικτύου

The background features a series of concentric, light-colored circles centered in the upper half of the page. In the corners, there are stylized circuit board traces in blue and green. Large, solid-colored geometric shapes are also present: a brown trapezoid on the left, a light blue triangle at the bottom left, and a dark green triangle at the bottom center.

Take Home Messages

Take Home Messages

Η επίδραση του διαδικτύου στην πολιτειότητα είναι σημαντική αλλά όχι διαφοροποιητική.

Το διαδίκτυο δεν φαίνεται τόσο να μετασχηματίζει την πολιτική συμμετοχή, όσο να της δίνει ένα νέο εύρος ευκαιριών που ταιριάζουν στα χαρακτηριστικά κάθε χρήστη.

Take Home Messages

Τα **χαρακτηριστικά του διαδικτύου** το καθιστούν ελκυστικό ή απωθητικό για άτομα με διαφορετικά **χαρακτηριστικά προσωπικότητας**.

Συνάμα, στη σχέση τους διαμεσολαβούν διαφορετικές μεταβλητές που σχετίζονται με το διαδίκτυο και την πολιτική συμπεριφορά.

Βιβλιογραφία

Adler, R. P., & Goggin, J. (2005). What do we mean by “civic engagement”? *Journal of Transformative Education*, 3(3), 236-253. <https://doi.org/10.1177/1541344605276792>

Amichai-Hamburger, Y., & Vinitzky, G. (2010). Social network use and personality. *Computers in Human Behavior*, 26, 1289-1295. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.03.018>

Digital Citizenship. (2014). Council of Europe. <https://www.coe.int/en/web/education/digital-citizenship-education>

Digital Citizenship. (n.d.). In *Oxford Bibliographies*. Retrieved December 7, 2020, from <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199756810/obo-9780199756810-0264.xml>

Jordan, G., Pope, M., Wallis, P., & Iyer, S. (2014). The Relationship Between Openness to Experience and Willingness to Engage in Online Political Participation Is Influenced by News Consumption. *Social Science Computer Review*, 33(2), 181–197. <https://doi.org/10.1177/0894439314534590>

Βιβλιογραφία

Mossberger, K., Tolbert, C. J., & McNeal, R. S. (2007). *Digital citizenship: The Internet, society, and participation*. MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/7428.001.0001>

Roberts, M. J. D., Connolly, R., Conley, J., & Miller, J. (2023). Digital Citizenship and the Big Five Personality Traits. *Informatics*, 10(3), 58. <https://doi.org/10.3390/informatics10030058>

Russo, S., & Amnå, E. (2016). The Personality Divide: Do Personality Traits Differentially Predict Online Political Engagement. *Social Science Computer Review*, 34(3), 259-277. <https://doi.org/10.1177/0894439315582487>

Uhlener, C. J. (2015). Politics and Participation. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 504–508. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-097086-8.93086-1>